MEB ÖYSS (Ölçme ve Değerlendirme Sistemi) Senaryo 2 Formatına Uygundur

2026-2027 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI Place ORTAOKULU8. SINIF T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİ1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAVI (SENARYO 2)

Adı - Soyadı: Person **Sınıfı / Şubesi:** 8 / ..... **Okul No:** ..... **Aldığı Not:** .....

--- ANT HOCAM ---

Soru 1 (20 Puan - Kazanım: İTA.8.1.1)

1789 Fransız İhtilali ile dünyaya yayılan "milliyetçilik" (her millete bir devlet) fikri, Osmanlı Devleti gibi çok uluslu imparatorlukları derinden sarsmıştır. Özellikle Balkan coğrafyasındaki gayrimüslim tebaa Avrupalı devletlerin kışkırtmasıyla isyan etmeye başlamıştır. Osmanlı aydınları ve devlet adamları ise dağılmayı önlemek amacıyla "Osmanlıcılık" fikrini ortaya atmıştır.

Buna göre:
a) Fransız İhtilali'nin yaydığı milliyetçilik akımının Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğü üzerindeki olumsuz etkisini açıklayınız.
b) Osmanlı aydınlarının ortaya attığı "Osmanlıcılık" fikrinin temel amacını yazınız.

Cevap:
a)
.....
.....
b)
.....
.....

--- ANT HOCAM ---

Soru 2 (20 Puan - Kazanım: İTA.8.1.2)

Mustafa Kemal ilkokul çağına geldiğinde annesi Zübeyde Hanım onun geleneksel dinî eğitim veren Mahalle Mektebine gitmesini isterken, modern düşünceli babası Ali Rıza Efendi ise dönemin modern eğitim veren okullarından Şemsi Efendi Mektebine gitmesini istemiştir.

Bu durum dönemin Osmanlı eğitim sistemi hakkında nasıl bir çıkarım yapmamızı sağlar? Gerekçesiyle açıklayınız.

Cevap:

.....

.....

.....

.....

--- ANT HOCAM ---

Soru 3 (20 Puan - Kazanım: İTA.8.1.3)

Mustafa Kemal'in gençlik yıllarında fikir hayatının şekillenmesinde Manastır şehri ve burada yaşanan olaylar çok etkili olmuştur. Özellikle 1897 Türk-Yunan Savaşı sırasında Manastır Askerî İdadisinde öğrenci olan Mustafa Kemal, okuldan kaçarak savaşa katılmak istemiştir.

Mustafa Kemal'in henüz bir öğrenciyken savaşa gönüllü katılma isteği onun hangi kişilik özelliğini doğrudan yansıtır? Açıklayınız.

Cevap:

.....

.....

.....

.....

--- ANT HOCAM ---

Soru 4 (20 Puan - Kazanım: İTA.8.1.4)

1909 yılında Meşrutiyet yönetimine karşı çıkan 31 Mart İsyanı'nı bastırmak üzere Selanik'ten İstanbul'a hareket eden Hareket Ordusu'nda Mustafa Kemal, Kurmay Başkanı olarak görev almıştır. Ordunun İstanbul'a sevk planını yapmış ve halka hitaben yayımlanan bildiriyi bizzat kaleme almıştır.

Mustafa Kemal’in 31 Mart Vakası’ndaki bu rolünden hareketle onun:
a) Ülkedeki rejim/yönetim anlayışına (Meşrutiyet/Yenilikler) bakışı hakkında ne söylenebilir?
b) Askerî alandaki hangi yeteneği ön plana çıkmıştır?

Cevap:

a)

.....

.....

b)

.....

.....

--- ANT HOCAM ---

Soru 5 (20 Puan - Kazanım: İTA.8.2.1)

I. Dünya Savaşı öncesinde Avrupa'da devletler çıkarları doğrultusunda İtilaf ve İttifak olmak üzere iki büyük bloğa ayrılmıştır. Fransa ile Almanya arasında Sanayi İnkılabı sonrası "Alsas-Loren" kömür ve demir havzası nedeniyle derin bir gerginlik yaşanmıştır.

Alsas-Loren bölgesinin Almanya ve Fransa arasındaki çatışmanın odak noktası olmasının temel nedenini ekonomik gerekçesiyle açıklayınız.

Cevap:

.....
.....
.....
.....

--- ANT HOCAM ---

CEVAP ANAHTARI VE DERECELİ PUANLAMA RUBRİĞİ (ANT HOCAM)

Sınav Değerlendirme Tablosu

Soru	Kazanım Kodu	Kazanım Açıklaması	Soru Tipi / Düzeyi	Azami Puan
Soru 1	İTA.8.1.1	Avrupa'daki gelişmelerin Osmanlı Devleti'ne etkilerini analiz eder.	Üst Düzey / Analiz	20 Puan
Soru 2	İTA.8.1.2	Mustafa Kemal'in öğrenim hayatı ile ilgili olay ve olguları kavrar.	Çıkarım Yapma / Değerlendirme	20 Puan
Soru 3	İTA.8.1.3	Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen şehirleri ve olayları analiz eder.	Kişilik Özelliği Analizi	20 Puan
Soru 4	İTA.8.1.4	Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili olayları ve üstlendiği rolleri analiz eder.	İlişkilendirme / Analiz	20 Puan
Soru 5	İTA.8.2.1	I. Dünya Savaşı'nın sebeplerini ve savaşın başlamasına yol açan gelişmeleri kavrar.	Neden-Sonuç İlişkisi	20 Puan

---

Ayrıntılı Cevap Anahtarı ve Puanlama Kriterleri

Soru 1 Dereceli Puanlama

- **a Şıkkı Örnek Cevabı (10 Puan):** Milliyetçilik fikri, Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayan azınlıkların (Balkan milletlerinin) kendi bağımsız devletlerini kurmak amacıyla isyan etmelerine yol açmıştır. Bu durum Osmanlı Devleti'nin toprak kaybetmesine ve toprak bütünlüğünün bozulmasına neden olmuştur.
- **b Şıkkı Örnek Cevabı (10 Puan):** Osmanlı sınırları içinde yaşayan tüm halkı din, dil, ırk ayrımı gözetmeksizin eşit kabul ederek "Osmanlı milleti" oluşturmak ve bu sayede gayrimüslimlerin devlete bağlılığını artırarak imparatorluğun dağılmasını önlemektir.
- **Puan Dağılımı:**
    - **20 Puan:** Her iki şıktaki kavramları ve neden-sonuç ilişkilerini eksiksiz açıklama.
    - **10 Puan:** Şıklardan yalnızca birini doğru ve eksiksiz açıklama.
    - **5 Puan:** Genel ifadeler içeren, kavramsal derinliği eksik kısmi doğru cevaplar.

Soru 2 Dereceli Puanlama

- **Örnek Cevap (20 Puan):** Dönemin Osmanlı eğitim sisteminde **eğitim birliğinin bulunmadığını** ve **ikilik (kültür çatışması)** yaşandığını gösterir. Bir tarafta geleneksel dinî eğitim veren kurumlar varlığını sürdürürken, diğer tarafta Batı tarzı modern eğitim veren okulların açılmış olması, ülkede ortak bir eğitim-öğretim anlayışının olmadığını ve farklı dünya görüşlerine sahip bireylerin yetiştiğini kanıtlar.
- **Puan Dağılımı:**
    - **20 Puan:** "Eğitim birliğinin olmaması / ikilik yaşanması" çıkarımını yapıp gerekçesini tam açıklama.
    - **10 Puan:** Yalnızca eğitim birliğinin olmadığını belirten ancak gerekçelendiremeyen cevaplar.
    - **0 Puan:** Yanlış veya ilgisiz açıklamalar.

Soru 3 Dereceli Puanlama

- **Örnek Cevap (20 Puan):** Mustafa Kemal'in henüz küçük yaşta/öğrenciyken vatanını savunmak için savaşa katılma isteği doğrudan onun **Vatanseverlik** ve **Milliyetçilik** kişilik özelliğini gösterir. Ülkesinin kaderine karşı duyarsız kalmadığını ve vatan sevgisini canı pahasına her şeyin üstünde tuttuğunu ortaya koyar.
- **Puan Dağılımı:**
    - **20 Puan:** "Vatanseverlik" kişilik özelliğini doğru tespit edip açıklama ile destekleme.
    - **10 Puan:** Sadece "Vatanseverlik" ifadesini yazıp açıklama yapmama.
    - **0 Puan:** Yanlış kişilik özelliği tespiti.

Soru 4 Dereceli Puanlama

- **a Şıkkı Örnek Cevabı (10 Puan):** Meşrutiyet yönetimine karşı çıkan isyanı bastırması, Mustafa Kemal'in **yenilikçi**, **demokrasi taraftarı** olduğunu ve meşruti yönetimi (halk iradesini/mevcut yenilikleri) korumaktan yana olduğunu gösterir.
- **b Şıkkı Örnek Cevabı (10 Puan):** Ordunun sevk ve idare planını yapması, onun **kurmaylık yeteneğini**, **teşkilatçılığını** ve **askerî sevk/planlama başarısını** (liderlik) ön plana çıkarmıştır.
- **Puan Dağılımı:**
    - **20 Puan:** Her iki şıkta istenen analizi eksiksiz ve doğru yapma.
    - **10 Puan:** Şıklardan sadece birine doğru cevap verme.

Soru 5 Dereceli Puanlama

- **Örnek Cevap (20 Puan):** Alsas-Loren bölgesi zengin **kömür ve demir yataklarına** (maden rezervlerine) sahiptir. Sanayi İnkılabı sonrası sanayileşen Almanya ve Fransa için bu madenler, ağır sanayi ve demir-çelik üretimi (özellikle silah ve sanayi üretimi) açısından hayati önem taşıyan bir hammadde ve enerji kaynağıdır.
- **Puan Dağılımı:**
    - **20 Puan:** Sanayi İnkılabı, zengin kömür/demir yatakları ve hammadde ihtiyacı ilişkisini tam kurma.
    - **10 Puan:** Sadece zengin maden bölgesi olduğunu belirtip Sanayi İnkılabı ve hammadde ilişkisini kuramama.
    - **0 Puan:** Yanlış veya yetersiz cevaplar.